

6tűsű: Keszey Juchit

6tűsűs IDEJE: 1971.

TART: A BELSŐ-SOMOÓT URINALMAI, NÉPI
TÁPLÁLKONÁS

16 lap

FŐLDRAZI TARTÓ: BELSŐ-SOMOÓT

STALOMTARTÓ: XII,
XV, A

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRNOVÁS

ATUEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 1966. OS TETELE AVÓL

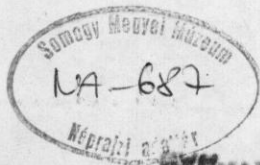
A Belső-Somogy vízimalmai
népi táplálkozás

V/18/57

RIPPL-RÓNAI MÚZEUM KAPUSVÁR

1966

Adatközlő: Horváth István, a nagyatádi malom vezetője
1971. aug.

GŐZMALMOK: CSÖKÖLYI

A gőzmalmok az 1870-80-as években épültek. A csökölyi malom a Bőröczi és még egyé. A nagyatádi az 1900-es években. A Rinya mellett volt egy motormalom az 1900-es évek elején, de elégett a háboruban.

V/18/58

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
etádi malom vezetője

1971. augusztus

V I Z I M Ő L M O K

A vizes malmokban parasztórlés mellett már voltak hasábszítók, sime őrlést végeztünk. Azt jelenti, hogy a búzát egyezzerre agyonnyomni, minél több lisztet kiverni belőle. Ekkor már nem otthon szitálták szét.

A hadankinti Végh Molnárké Mátyás király óta volt.

v/18/59

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
tádi malom vezetője

1971. augusztus

L I S Z T M I N Ő S É G E K

Hasábszítán egyféle lisztminőség volt és korpa. Az első nyomás volt a finom-finomliszt, másodszer és harmadszor a kenyérliszt, negyedik a korpa. Hasábszíták 1870-től az 1930-as évekig voltak. 60-70 évig uralták a kisebb malmok szítáló részeit.

V/18/60

Adatközlő: Horváth István, a nagyatádi malom vezetője

1971. augusztus

A KISBAJOMI VIZIMALOM

A kisbajomi malom felülcsépcs vizimalom volt - legénykoromban ott voltam. Gát rekesztő volt.

Három vizimalom Csurgó, Középső, Asó, Móríci malom, a Móríci ment legtovább. Nagykorpádon is volt egy ugyanazon a vizen.

Csurgónagymartonban dolgoztam. Vizes évszakban vízzel dolgoztunk 8 hónapig, vízhiány 4-5 hónapig volt, akkor motorral dolgoztunk.

V/18/61

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
tádi malom vezetője.

1971. augusztus

A BABOCSAI, PÉTERHIDI VIZIMALOM

egész évben működött, de nem éjjel-nappal, mert össze kellett
gyűjteni a vizet.

V/18/62

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
tádi malom vezetője

1971. augusztus

ŠZOLÁS A VIZIMALMOK VIZJÁRÁSÁRA

A mónár akkor iszik bort, mikor vize van, mikor nincs vizet,
vizet iszik.

V/18/63

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
tádi malom vezetője

1971. augusztus

A MOLNÁR FUVAROZÁSI MUNKÁJA "CSUVÁROZÁS"

"Csuvározás" - csörgő volt a lovon, elment a faluba, mindegyik-
nek megvolt a maga molnárja, helyhez vitték. 10 % volt a vám,
most 5 %. Akinek nem volt fuvarja, annak jó volt, hogy el is
vitték, vissza is hozták. A segédek még borraivalót is kaptak.

V/18/64

Adatközlő: Horváth István, a nagyatádi
malom vezetője

1971. augusztus

"KÉTSZERES" ŐRLETÉSE

Az én koromban már nem volt, hogy ^{egy} fölöntő kukoricát 2 föl-
öntő rozssal megőrlették és az asszonyok ezitáltálták.
Ez az 1890-es években volt.

V/18/65

Adatközlő: Horváth István, a nagyatádi
malom vezetője

1971. augusztus

A VIZIMALOM KAPACITÁSA

Egy éjjel - némelyik csak 3 q-t egy éjjel
másik óránként 1 q-t
sokszor egy éjszakára elég volt 1-2 q
A Rinyakovácsi malom gyenge kapacitású volt.

V/18/66

Adatközlő: Horváth István, a nagyatádi
malom vezetője

1971. augusztus

VIZIMALOMBA CSAK EGÉSZEN TISZTA MAGOT!

Abban az időben szennyes magot, csutás-kukoricát nem lehetett beütni, mert szűke volt állítva a kő, és baj lett volna, ha valami belekerül. Szemként potyogott le a gabona.

V/18/67

Adatközlő: Horváth István, a nagyatádi Malom vezetője

1971. augusztus

GABONA FEJADAG

Az uradalmak egy személyre 4 q gabonát számítottak /280 kg. liszt/. Az aratóknak 1 kg-os kenyeret számítottak naponta, az 70 dkg liszt. Ez a férfiakra vonatkozik. A nőkre, gyerekekre 3 q-t lehet számítani. Most 2 q az 120-130 kg. Ha a konvenciósnak volt sok gyereke, akkor a 16 q gabonát. Először buza csak 1,5 q volt, abból készült a tisztaféle 2,5 q rozs - negyedévenként. Csak az 1940-es években jött rendelet, hogy fele-fele a rozs és buza. Az uradalmak 1 kg. kenyeret számítottak egy nehéztesti munkásra egy napra. Katonaságnál 1930-as években 75 dkg. A téli időkre mondták a cselédek - hogy kását öttünk, babot, hajdinát.

V/18/68

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
tádi malom vezetője

1971. augusztus

PARASZTRA ÓRLÉS NÉL

- sürti szitán finomabb liszt - kalácsnak, tééztának
- ritkásabb szitán a másodrendű lisztet - kenyérnek
- a legritkásabban a korpa

A hasábszitán négyféle.

V/18/69

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
tádi malom vezetője.

1971. augusztus

A "ROZSLÁNG"

A rozst egyszerre egynyomással egyonnyomják, azt kiszitálják 20-30 % között. A molnár a rozslángból vették ki 10 %-ot, de nem volt joga a rozslángból kivenni. Mondták, hogy a "lángját" kilopták. A fölöntővel, meg mérővel vette ki, vagy finakkal. Az ingujjba is ment a lisztből. 1840-es évektől kellett mérleget alkalmazni.

V/18/70

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
tádi malom vezetője

1971. augusztus

A D Ó K Ö N Y V

1924-ben kezdtem a molnárságot. Könyvet vezettünk, hogy mennyit öröltünk, de hogy mire öröltük, azt nem kellett. A forgalom szerint kellett az adót fizetni. 1931-ben jöttek a malomellenőrök.

V/18/71

Adatközlő: Horváth István, a nagyatádi
malom vezetője

1971. augusztus

GŐZMÁLMOKKAL LISZTMINŐSÉGEK

1900-1950 között volt a

- duplafogós, egyszerfogós, sima
 - 4 féle kenyérliszt
 - 2 féle ipari liszt
 - 1 takarmányliszt
 - 1 korpa
- } 8 féle

V/18/72.

Adatközlő: Horváth István, a nagy-
tádi malom vezetője

1971. augusztus

HAJDINA DARÁLÁSA

Hajdinát csak az daráltatott, szép fehér lisztje volt, a paraszteszony a héját ki tudta szitálni. Állatoknak őrlítették.